

גליון זה נתנדב ע"י מ.כ.ר.
לע"נ בעל ולקוט סופר
להצלחה בכ"ע וכל מילי
דמיטב וכתובה וחתימה
טובה

עקב תשפ"ב גליון קיד שנה ג

מליצי יושר

זרע שמשון

רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מייכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמיא ועיניכם תראנה בנים
ובני בנים כשתילי ויתים סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו',
בני חיי ומזוני ט"ו.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין זצ"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת.
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורגשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקוה"גלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימינים בה

ילקוט סופר

רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמוד או יפרסם דבריו
אני אטיב עמכם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שומע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמכם
לטוב להם כל הימים

לב העברי

רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבשו בי תומכי.

אתון דאורייתא

רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגנשטערן זצ"ל
בהספדו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייסייע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נזר בכל יום על כל אלה שיעייש
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי זוכה ליר"ש,
הצלחה בכל טוב, בזה ובבא,
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

חזון יחזקאל

רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספרו בשעת הלוייה הכריז:
נצטווית מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שימליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים אר"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב? פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה? פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען? פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

ווייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,
און ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל, וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר

פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

זיהי עקב וגו' ושמתם ועשיתם אותם וגו' וברכך. יש לדקדק שבסיום פרשת ואתחנן כתיב "ושמת את המצוה ואת החקים ואת המשפטים אשר אנכי מצוך היום לעשותם", בלשון יחיד, ואילו הפסוק שסמוך ליה בתחילת פרשת עקב הוא בלשון רבים. ואפשר לומר, דאכן דוקא ליחיד אמרינן (קידושין לט:): שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אבל לרבים שעושים את המצוות יש שכר מצות גם בעוה"ז. ולכן בפסוק שבסוף פרשת ואתחנן דכתיב שם "היום לעשותם", ודרשו חז"ל דרך למחר ליטול שכרם, והיינו שאין מקבלים שכר בעוה"ז, לכן כתיב בלשון יחיד. אך הפסוק בפרשתנו שמדובר בענין השכר בעוה"ז שיקבלו ישראל אם יקיימו את המצוות, כתיב בלשון רבים, כי רק רבים המקיימים את המצוות מקבלים שכר אף בעוה"ז.

ויענך וירעבך ויאכילך את המן. במדרש אבכיר: ויענך וירעבך ויאכילך את המן מכאן רמז להדלקת נרות בשבת. וצ"ב מה ענין הדלקת הנרות למן. ויש לפרש עפ"י מה שמצינו במדרש (קה"ר ה:יא) כשם שהאדם נהנה מן הטעם, כך הוא נהנה מן הראיה. וכן מצינו בגמרא (יומא עד.) בענין המן דאינו דומה מי שרואה ואוכל למי שאינו רואה ואוכל, שהסומין אוכלים ואינם שבעין. נמצא שבזמן שאכלו את המן אף שהיה משתנה טעמו להרבה טעמים, אבל היות שלא ראו את המאכל, לכן היה בזה חסרון הנאה ונקרא עינוי ורעבון. והנה בשבת הלא אסור להתענות וחובה עלינו לאכול ולערוך סעודה ולקרוא לשבת עונג, משום כן צריכים אנחנו ג"כ להדליק נרות כדי שיוכלו לראות את המאכל, ויהיה הנאה אף בראיה, ועל"ז לא יהיה שום עינוי ורעבון. וזה מה שאמרו במדרש דמהא שמצינו שקרא הכתוב לאכילת המן עינוי ורעבון, והטעם הוא משום שלא יכלו לראות את המאכלים ורק הרגישו את הטעם, וכמו שמבואר בגמרא ובמדרש שיש חסרון הנאה באכילה זו, ולכן נחשב עינוי ורעבון, מכאן ימנעו צורכים להדליק נרות בשבת, בכדי שיהיה באכילת השבת כל ההנאות הן הנאות הטעם והן הנאות הראיה.

ואשר עשה לדתן ולאבירים בני אליאב בן ראובן. שחלקו על נבואת משה, ובה במופת כי אמר (במדבר טז: כח) "בזאת תדעון כי ה' שלחני", ועיקר המופת ע"י "שפצתה הארץ את פיה ותרעם". ולזה לא נזכר כאן קרח, כמו ופרשת פינחס דכתיב שם "ותבלע אותם ואת קרח". כי נחלקו בגמרא (סנהדרין קי.) מאי היה עם קרח, דר' יוחנן אמר דקרח לא מן הבלועים ולא מן השרופין, אלא במגיפה מת. אבל במתניתא תנא קרח מן השרופין ומן הבלועין היה, שקודם נשרפה נשמתו וגוף קיים, ואח"כ נתגלגל עד מקום הבלועין ונבלע.

וא"כ יש לומר שגם בזמן ההוא לא היה מבורר לרואים אם קרח מן הבלועים היה, לזה אמר להביא להם האות מחוש הראות "כי עיניכם הרואות את כל מעשה ה' הגדול אשר עשה" [ובחוש הראות לא ראו אלא את בליעת דתן ואבירים, ולא את בליעת קרח, ולכן לא הזכירו הכתוב כאן].

או ללמדנו מוסר השכל כשבא להוכיח לא יגרום בושה לאחד מן הנוכחים, ולפי שבני קרח לא מתו, לכן לא ביקש להזכיר קרח, כדי שלא לבייש בניו השומעים. אבל דתן ואבירים שלא נשאר זכר מהם, כמו שכתוב "ותבלעם ואת בתיהם ואת אהליהם ואת כל היקום אשר ברגליהם", לכך הזכירם. ולזה אמר "כי עיניכם הרואות את כל מעשה ה' הגדול אשר עשה", ואין צריך לחזור על הפרטים, ורימז להם ברמז גם בליעת קרח.

ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת. אמרו (ברכות מ.): אסור לאכול קודם שיתן לבהמתו, שנאמר "ונתתי עשב בשדך לבהמתך", והדר "ואכלת ושבעת". ויראה הטעם, כי מאחר שהאדם צריך להעלות מדריגת צומח למדריגת מדבר, לכן צריך לעשות בהדרגה, ואחר שתעלה הבהמה הצומח, יעלה הוא החי. (מלא העומר פרשת נח ו: כא).

מסופר על ה**בן לאשרי רבינו יצחק הכהן הוברמן הצדיק מרעננה זי"ע**, אברך אחד שאשתו הסתבכה בהריון, והרופאים המליצו לעשות הפלה, כי היה חשש גדול של סכנה למעוברת, וספק אם הוולד ישרוד את הלידה, ואם כן יחיה, הוא יהיה פגוע בנפשו וחולה בגופו. האברך התייעץ עם פוסק שהורה לו להמתין ולראות בהמשך מה יהיו ההתפתחויות, סמוך לזמן הלידה האברך הלך לכמה רבנים ואדמו"רים לקבל ברכה, אך קצרה ידם מלהושיע, הלך לאחד מגדולי הדור, והוא הפנה אותו לפרופסור גדול מפורסם למומחה בתחום, לאחר סידרה של בדיקות חזר אף הוא על דברי הרופאים שאין מנוס מלבצע הפלה, אותו גדול ניסה לעודדו שזה גזירת עליון, וקבל עליו את היסורים באהבה.

בצר לו פנה לראש הישיבה שלו, והוא הפתיע אותו כשאמר לו: דע לך, שיש סגולה גדולה ונפלאה בדוקה ומנוסה, לך לציונו הקדוש של הצדיק מרעננה הבן לאשרי זי"ע, ותלמד שם פרשה שלמה מדברי תורתו בספר "בן לאשרי".

האברך שאינו משתייך לקהל החסידים, תמה והתפלא, אך הרבה ברירות לא נותרו לו, וכך עשה, הגיע לציון הקדוש בהר המנוחות בירושלים, עדיין לא היה גג, וביום מושלג יושב לבד עם הצדיק ולמד את תורתו שלש שעות בקור המקפיא, כשהוא מבטיח לקרוא לילד "יצחק", על שם הצדיק זי"ע.

ולמזל טוב נולד זרעא חיאי וקיימא, וגם היולדת בריאה ושלמה, הרופאים היו לחוצים מאד וביצעו מספר בדיקות והתפעלו מהנס הגדול, בחסדי ה' יתברך ובזכות הצדיק היולדת והנולד בריאים ושלמים מכל הבחינות, הפרופסור המפורסם שהוזעק ג"כ ללידה, פנה לאברך ואמר: בבדיקות שעשיתי בכלים המקצועיים שלי ראיתי אז מה שראיתי, וכך היו אמורים להיות פני הדברים, אך מה שאתה עשית עם אלוקים זה כבר חשבון אחר. קידוש השם גדול היה באותו מעמד.

וכאן לא נגמר הסיפור, בברית מילה כמובן הילד נקרא בשם "יצחק", כשהאברך האבא אומר בסעודה דברי תורה של הצדיק מספרו "בן לאשרי", בהתלהבות רבה, כשהוא מודה ומהלל על הנס הגדול.

לאחר הסעודה ניגש אליו גיסו שלא היה לו ילדים, ואומר לו אתה עכשיו עובד הכל ובא איתי לציונו של הצדיק, האברך האבא המאושר לא היה מסוגל לראות בצערו ולסרב לו, לקחו את הספר הקדוש "בן לאשרי", והתיישבו ללמוד פרשה שלימה על הציון שלש שעות. היה לנס דבאותו שנה זכה הגיס להכניס את בנו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה כשהוא קורא לו "יצחק".

מספר האברך: מאז אני נוהג בכל ערב ראש חודש חוק ולא יעבור לעלות לציון הקדוש של הצדיק מרעננה זי"ע בהר המנוחות בירושלים וללמוד שם מדברי תורתו, וגם פתחתי שיעור קבוע מידי יום שישי בדברי קדשו. (ברכה משולשת).

גדר בית המחויב במזוזה. הרמב"ם (פ"ו מה' מזוזה ה"א) כתב וז"ל: עשרה תנאים יש בבית ואח"כ יתחייב הדר בו לעשות לו מזוזה, ואם חסר תנאי אחד מהן פטור מן המזוזה, ואלו הן וכו' והיו עשוי לדירת אדם, ועשוי לדירת כבוד, ועשוי לדירת קבע, עכ"ל. וחזינו מדבריו דהא דבעינן דירת קבע, אין זה תנאי בדין הגברא שדר בו דצריך לדור שם בקביעות, רק זה תנאי בחלות שם "דירה", דבעינן שיהיה עשוי לדירת קבע. אך בדין חובת הדר, לא כתב הרמב"ם שום תנאי, אלא בכל אופן "הדר בו יתחייב לעשות לו מזוזה", והיינו גם היכא דדר שם באופן עראי, כיון דהבית עשוי לדירת קבע חייב במזוזה.

וביאר האבני נזר (י"ד סימן ש"פ) דהא דבעינן שהגברא ידור בתוכה מדין חובת הדר, ילפינן מדך ביאתך, ובה לא נאמר תנאי שידור שם בקביעות, רק בכל אופן שדר שם חייב, אם הבית עשוי לדירת קבע. וז"ל: דהא דבעינן דירת קבע במזוזה, היינו מדכתיב "בית" כדאיתא ריש סוכה, וכיון שראויה לדירת קבע ובית הוא, אף שדר בה עראי, חייב, דהא דמזוזה חובת הדר פירש"י (פסחים ד.) מדכתיב דרך ביאתך, ושם לא כתיב קבע, עכ"ל.

והנה הבית יוסף (ס"ס רפ"ו) מביא מרבינו מנוח וז"ל: טעמא דשוכר בית בחוצה לארץ פטור מן המזוזה עד שלשים יום, היינו משום דכיון דמזוזה חובת הדר (ב"מ קא:), ופחות משלשים הוי דירת עראי ולא מיחייב, עכ"ל. והקשה על זה האבני נזר (שם אות ב') וז"ל: הטעם שכתב רבינו מנוח במה שתון שלשים פטורה משום דהוי דירת ארעי, לא נתברר לי, דכיון שהבית ראויה לדירת קבע, חייב במזוזה אף שדר בה עראי וכו'. וראיה לזה מבית התבן שחייב במזוזה אם נשים מתקשטות שם, אף דלאו מקום פיתא ולא מקום לינה, והיינו משום שהבית ראוי לדירה וכו', וא"כ בתון שלשים נמי לחייב, עכ"ל.

וכוונתו, דמשמע דדעת רבינו מנוח דגם בדין חובת הדר קיים תנאי שידור שם בקביעות, ולכן השוכר עד ל' יום פטור דהוי דירת עראי, דאע"ג דהבית ראוי לדירת קבע, פטור, דלא מיקרי חובת הדר עד שידור שם בקביעות. אך הקשה על זה, דא"כ מדוע בית התבן ובית הבקר שהנשים מתקשטות שם חייב, הלא לא דר שם בקביעות.⁸

לע"נ הרה"ק ר' צבי ב"ר אברהם צ"ל (המכונה "צדיק נסתר") מפרעשבורג, יא"צ כ"ח אב

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד. יש לדקדק מדוע התחיל בלשון רבים, ואח"כ בשעת הברכה אמר בלשון יחיד. ויש לומר דהנה לא חל ברכה בישראל רק כשיש בהם אחדות ביניהם, ולא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום (עוקצים פ"ג מ"ב). והנה אם ישראל באגודה אחת

לע"נ הנצי"ב הג"ד נפתלי צבי יהודה ב"ר יעקב צ"ל, יא"צ כ"ח אב

והיה עקב. במדרש: עון עקבי יסבני, איני מתיירא מן המצוות החמורות שבתורה שהן חמורות, ממה אני מתיירא מן המצוות הקלות, ע"כ. ביאור דברי המדרש, דאיתא במס' שבת (דף עב.) בטעם חטאת דאינה מכפרת בלא ידיעה, ידיעה מכפרת קצת, ע"ש ברש"י. והיינו דכשיודע שחטא, מתחרט, משא"כ כשאין ידוע לו כלל. וזה שנתירא מן המצוות שדש בעקבו, דאינן נחשבות חטא בעיניו ואינו עושה תשובה עליהן. (נאות הדשא, עקב).

א ואולי סובר רבינו מנוח דתלוי בסוג הבית, דבית שאינו עומד לדור שם בקביעות, כגון בית התבן ובית הבקר, בזה אמרו דסגי שהנשים מתקשטות שם, דבהו כבר חשיב דדר שם. אבל בית גמור שעשוי לדור שם בקביעות, ואילו הוא דר שם רק בדרך עראי, לא חשיב דדר שם. לכן בבית בעלמא העשוי לדור שם בקביעות, פטור השוכר עד שלשים יום.

ובאחדות, אז אומרים לכולם בלשון יחיד. וזה הכוונה "ושמר ה' אלקיך לך", אם תהיו בשלום ובאחדות בבחינת "לך", שלכולם יש לומר בלשון יחיד, אז "ואהבך וברכך והרבך".

למען ירבו ימיכם וימי בניכם כימי השמים על הארץ. איתא בגמ' (ברכות ת.): אמרו ליה לר' יוחנן איכא סבי בבבל, תמה ואמר "למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה" כתיב, אבל בחוץ לארץ לא, כיון דאמרו ליה מקדמי ומחשכי לבי כנישתא, אמר היינו דאהני להו. ועיין בוידבר משה שפירש על פי מוסר, דהנה מי שיאריך לו בבית הכנסת רק חצי שעה יותר ממה שצריך להאריך מאילו התפלל בביתו ביחיד, וא"כ איך יעזי לבקש על חיים ארוכים של ע' ופ' שעה, הלא לך יחשב חצי שעה לזמן ארוך, וא"כ די לך באיזה שנים שארוכים הרבה יותר מחצי שעה. וזה הכוונה כיון דמקדמי ומחשכי לבי כנישתא ממחרים לבא ומאחרים לצאת [יותר מחצי שעה], ולא [יחשב להם לזמן ארוך] הזמן שהותם בבית מדרש, על כן מדה כנגד מזה מאריך ימים ושנים, עכ"ד.

ולי נראה לומר, דהנה תכלית בריאת האדם הוא שיגבור על יצה"ר ויהיה מהני גיבורים הכובשים את יצרם, ואמרו חז"ל (סוכה נב.) אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש, אם אבן היא נימוח אם ברזל היא מתפוצץ, והנה בשעת לימוד או בשעת תפלה הרי אין לו מלחמה עם היצה"ר, א"כ כל זמן שהוא בבית הכנסת לא נחשב שהוא בתוך מספר ימי חייו, וא"כ יוכל להאריך ימים. וזה הכוונה יען שמקדמי ומחשכי לבי כנישתא ומארכין שם ישיבתם, על כן מארכין ימיהם יותר ממה שקצוב.

ועוד יש לומר על פי מהרש"א (סוטה יד.) שכתב שאם האדם מביא עצמו לידי חיוב לקיים מצוה, מותר לעבוד ע"מ לקבל פרס². ועל כן בעבור ישיבת בית הכנסת כל זמן החיוב אינו מקבל פרס, דהרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אבל כיון דמקדמי ומחשכי לבי כנישתא קודם זמן החיוב, על כן מקבלים שכר.

לע"נ הג"ר חיים ב"ר יוסף דוב סאלאוויטשיק זצ"ל, יא"צ כ"א אב ועתה ישראל וגו'. ארז"ל (ברכות לג.): אטו יראה מילתא זוטרתא היא, אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא. וצ"ב אדרבה, [דדרגת היראה של משה רבינו היה גדול מאוד, ואין זה מילתא זוטרתא].

ונראה לי על פי שיחה ששמעתי מאבא מרי בשם מרן חתם סופר זצ"ל, שאמר פעם אחת לתלמידיו: "איך פירכט מיך פיר קיינעם, נור פיר איינעם" (-אין לי מורא מפני שום נברא, רק מן הבורא). ושוב אמר: "איך פירכט מיר פיר השי"ת אויך ניכט, ווארום ער קאן דאך קיין אונרעכט טהוין". (-גם מן הבורא לא אירא, למה, כי ה' לא יעשה עולה), עכ"ל

ובזה מבואר עומק כוונת הגמ' "אין לגבי משה", כי אצל משה יראה מילתא זוטרתא, כי ידע חסדו ואמתו, ממילא לא מתירא גם כן. ועל כן אצל צדיקים אין מורא כל כך, רק [המורא הוא כדאמרה] הגמ' (ברכות ד.) שמא יגרום החטא, וכדכתיב "למה אירא וגו' עון עקבי יסובני" (תהלים מ"ט), ואצלו אהבה הוא עיקר.

ועוד נראה הענין [מדוע אצל משה יראה מילתא זוטרתא היא], כי יראה לא שייך כי אם בדבר שהוא חק [ואינו מובן בשכל אנושי], למשל אם יאמר על אחד שהוא ירא שמים שאינו אוכל מאכל שיש שם ארסי, או שאוכל בשבת קודש מעדנים, מה הרבותא? דאע"פ שגם זה בכלל מצוה, אך אין צריך לזה הרבה יראת שמים. כן אצל משה רבינו ע"ה אשר "ותחסריהו מעט מאלקים", שנמסרו לו מ"ט שערי בינה (ר"ה כא:), ממילא הבין שכל לא תעשה הוא כמו ארסי, וכל מצות עשה כמו מעדנים, על כן אצלו יראה מילתא זוטרתא, כי אם מעט זעיר אשר לא הבין, כי אם הכל אהבה. ועד"ז יש לבאר מה שכתוב "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" (דברים כח:), דהנה כתוב בספרים דמה שאימתו [של הצדיק]

ב וליכ במדבר קדמות (מערכת ת' אות י') בשם מהר"ש פרימו.

מוטלת על הבריות, תלוי לפי מידתו של הצדיק, דאם הוא צדיק ירא שמים, אז מתייראים ממנו. אמנם אם הוא חסיד העובד מאהבה, אין כל כך אימתו מוטלת על הבריות. על כן עדת קרח לא התיראו ממשה רבינו ע"ה, כדכתיב דמשה רבינו אמר "עוד מעט וסקלוננו" (שמות יז:ד), היות העיקר היה אצלו אהבה, על כן לא יראו כל כך ממשה רבינו.

לע"נ הרה"ק ר' אליעזר זסיה ב"ר ישראל אברהם מסקולען זי"ע יא"צ כ"ט אב

ובך פרי בטן. יש לי לדרוש טעמא דקרא מה שפטרה התורה נשים ממצות עשה שהזמן גרמא, וחייבתם ממצות עשה שאין הזמן גרמא, וגם מדוע חילקה רק בעשין בין זמן גרמא, לבין שלא הזמן גרמא, ולא חילקה כן בלאוין.

ונראה ע"פ המבואר בברכות (דף נא:): עולא אקלע לבי רב נחמן, כריך ריפתא בריך ברכת מזונא, יהב ליה כסא דברכתא לרב נחמן. אמר ליה רב נחמן: לישדר מר כסא דברכתא [לאשתך] לילתא. אמר ליה, הכי אמר ר' יוחנן אין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש, שנאמר "ובך פרי בטנך" - פרי בטנה לא נאמר, אלא פרי בטנך, ע"כ. [פי', דכיון דרב נחמן שתה מהכוס, אין אשתו צריכה לשתות, דהיא מתברכת בזכות בעלה ששתה מכוס של ברכה].

ומוכח מזה, דכל השפעות היורדות משמים למטה אל בני ישראל, הן השפעות גשמיות וחומריות, והן השפעות רוחניות וצוריות, הנה תושפע ותגיע השפע בעצם וראשונה אל האנשים מבני ישראל, ומן האנשים הוא שתעבור השפע ותלך הלאה גם לנשים, שהרי הברכה שהוזכרה בגמ' שהאשה מתברכת רק מן האיש, ועבור זה לא הוצרך לשלוח כוס הברכה לילתא, והיה די מה שנתנו לרב נחמן, דתיבת וענין "ברכה", הלא הוא כולל כל מיני הופעה ושפע הן גשמיות והן רוחניות וכמובן, וא"כ מבואר שבכולם נוהג המנהג הזה שהשפע באה רק לאנשים, ומהם היא הולכת הלאה גם לנשים.

ומצאתי ראייה אל הדבר הזה מלשון קדוש אחד מדבר אשר רוח ה' דיבר בו, הוא ניהו בעל ספר הכוזרי (מאמר א' סי' צ"ה) שכתב וז"ל: אמר החבר, הרפה לי מעט עד שאבאר לך גדולת העם בני ישראל, ודי לעד שה' בחר אותם לעם ולאומה מבין אומות העולם, וחל הענין האלקי" (נבואה) על המונם, עד שהגיעו כולם אל מעלת הדיבור, ועבר הענין אל נשיהם, והיו מהן נביאות וכו' עכ"ל. הנה לא אמר שחל הענין (נבואה) גם על נשיהם, כי אם "שעבר" הענין אל נשיהם, היינו שהענין האלקי אשר חל על עם בני ישראל עד שהגיעו למעלת הנבואה, עבר גם מאנשים אל הנשים והיו מהן נביאות. והרי זה כדברינו, שגם שפע רוחנית הנשפעת מלמעלה, רק לאנשים היא נשפעת, ומהם היא שעוברת והולכת הלאה לנשים.

והנה נודע, כי ענין החילוק שבין מצות שהזמן גרמא לבין מצות שחיובם תמיד, כי המצות שחיובם תמיד, הנה הם מתחייבים מפאת הקדושה הישראלית העצמית אשר לבני ישראל, וכמ"ש "כי עם קדוש אתה", ולכן שפיר הם נוהגים תמיד, ושפיר נוהגים גם בנשים הן העשין והן הלאוין, כי גם הנשים הלא הן ישראליות וקדושות, ומחייבת קדושתם את המצות. משא"כ מצות שהזמן גרמא, הנה הם אין מתחייבים מן הקדושה העצמית והתמידית אשר לבני ישראל, כי אם הם מתחייבות מפאת קדושה פרטית

לכבוד מערכת מליצי יושר

מקבל אני הגליון באימעיל בכל יום ראשון בבוקר, זה דבר טוב לקיים מאמר חז"ל "זריזין מקדימין למצות", אבל בנוגע הגליון זה חסרון להקדים כל כך, כי אני שוכח להדפיס הגליון קודם שבת. היה יותר טוב לשלוח הגליון ביום רביעי או חמישי, כמו שאר הגליונות שאני מקבל באימעיל בסוף שבוע.

**ברכה והצלחה
ל.ל. וואגשאהל. לייקוואד**

תגובת המערכת

להפצרת הרבים שרוצים ללמוד הגליון בכל יום, שולחים אנו הגליון בתחילת השבוע.

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$180 פאר גליון מליצי יושר
וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - ווארשא, **אבני נזר** - סוכאטשוב, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב העברי** - הר הזיתים, **ר' יוסף ענגיל** - ויען, **בן לאשרי און חזון יחזקאל** - הר המנוחות
אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!
געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

הנשפעת למו בזמן הפרטי והקדושה הפרטית והיתרה היא אשר תגיע אליהם, אז היא אשר יש לה שייכות באלה המצות, ומחייבת אותם. למשל: בחג הסוכות יורדת אז קדושה כזאת משמים אל נפשות בני, אשר קדושה ההיא יש לה שייכות עם עניני מצות החג, ומחייבת הישיבה בסוכה, וההמנע מעשיית מלאכה וכן כל כיוצא בזה. והנה מובן ממילא מהצעתנו הקדומה, כי קדושה היורדת משמים אל בני ישראל בזמנים הפרטיים, הנה תבוא גם היא בעצם וראשונה אל האנשים מבני, ומהם הוא שתלך הלאה אל הנשים.

ולפי זה הנה יתכן לומר שירידת השפע מאנשים לנשים תופשת רגע מה, והנשים איפוא מקבלות קדושת הזמן ברגע מאוחרת מן האנשים, ומתחייבות איפוא במצות היר"ט וכדומה ברגע מאוחרת מהם וכמובן. וא"כ איפוא הרי היו ראוי לפוטרים ממצות הזמניות לגמרי מטעם דיוחי, והואיל וברגע הראשונה דיר"ט היו פטורות, לכן ראוי שיופטר גם אח"כ, אלא דלגבי לאוין הא אין דיוחי באיסורין, ולכן שפיר חייבות בלאוין, אע"פ שהזמן גרמא, משא"כ בעשין שהזמן גרמא שפיר פטורות מטעם דיוחי וכמובן.

ואין להקשות, דא"כ אשה העושה מלאכה ברגע ראשונה דיר"ט ושבת תופטר, דזה אינו, והא בורכא היא, דירידת השפע מאנשים לנשים אם היותה תופשת רגע מה וכ"ל, עכ"ז הרגע הזאת היא דקה ובלתי נתפשת לנו ולחושינו כלל לגודל דקותה, והיא הנקראת אצל המחקרים "חלק הבלתי מתחלק", כי השעה מתחלקת לרגעים, והרגעים לנשים, והשנים לשלישים, וכן הלאה, עד שמגיעת החלוקה אל חלק הבלתי מקבל החלוקה עוד לגודל דקותו וקטנותו, (ע' במורה הנבוכים סוף ח"א), והשפע הרוחנית הבאה לאנשים הלא היא הולכת מיד מהם לנשים, ואין כאן איחור רק רגע היותר קטן וכמובן, והוא החלק הבלתי מתחלק הנ"ל, וחלק הבלתי מתחלק ההוא, הוא דבר הבלתי מושג כלל אצלנו, ואינו מן הזמן כלל, וכאשר חושנו רואה עשיית מלאכה, וכבר עבר מן היר"ט כל כך זמן איפוא עד שאפשר לחושינו להשיג בו מה או לאברינו לעשות בו מה, הנה כבר עבר הרבה הרבה אחרי הרגע ההוא, וכנודע לאשר לו ידיעה מה בענינים האלה, וזה פשוט. (לקח טוב כלל ז').

עוד הוסיף הגר"י ענגיל (בית האוצר מערכת א"י כלל ק"ב), וז"ל: עיקר הגמרא בברכות הנ"ל דמהאי טעמא לא שדר עולא כסא דברכתא לילתא כי איקלע לר' נחמן, דהיה די מה שנתן הכוס לר' נחמן, צ"ע קצת מב"מ (דף פז): ויאמר אליו איה שרה אשתך וכו' כדי לשגר לה כוס של ברכה, [הרי הוצרך לשלוח לשרה בעצמה כוס של ברכה]. אמנם לפמ"ש לעיל דכוס של ברכה משפיע גם השפעה רוחנית, וגם בזה האשה מתברכת מן האיש, והכל נכלל בכלל אין פרי בטנה מתברך אלא מן האיש, הן השפעה גשמית וחומרית, והן השפעה רוחנית וצורית, א"כ בענין ההשפעה הרוחנית לא היה שייך זה בשרה, שהרי אברהם היה טפל לשרה בנביאות וכמבואר במדרש, וא"כ בהכרח שקיבלה שפע הנבואה בעצמה, לא באמצעות אברהם, ולכן שפיר הוצרכו לשגר לה כוס של ברכה.

לע"נ הגאון ר' אברהם יעקב ב"ר מאיר פאס זצ"ל ר"י תורה ודעת יא"צ כ"ח אב

והיה עקב גו' ושמתם ועשיתם אותם גו' ושמר גו' את הברית. וידוע התמיה דאם ישמרו ויקיימו התורה ומצותיה, מה צריכים לברית, דצורך הברית הוא רק באם לא יהיו במצב הראוי דאעפ"כ יועיל הברית שיזכור אהבה הקדומה שעל ידה כרת אתם הברית, וכמו שנאמר בברית הקשת (בראשית ט:יד) "והיה בענני ענן", ופירש"י כשיעלה מחשבה לפני להביא אבדון לעולם, וזכרתי את בריתי גו' ולא יהיה עוד מבול, אבל באם ישמרו כל ציווי ה', א"כ מדינא מגיע לבני ישראל כל טוב, ומה צורך לברית וחסד.

ויל"ע מה ששמעתי ממורי הגה"ק ר' יעקב מרדכי זצוק"ל ז"ע עה"פ (ויקרא ו:י) "לא תאפה חמץ חלקם נתתי אותה מאשי", ופירש על ענין שמירת וזהירת בני ישראל בענין אפיית המצות, דאחר כל הזהירות נשבר לבם בקרבם אולי לא יצאו עדיין חובת השמירה, על זה הבטיחנו ה' יתברך "לא תאפה חמץ", זה "חלקם", חלק חיוב שלהם, ואילו המותר שאין ביכלתם לשמור "נתתי אותה מאשי", מלאכי אש שלי שהם ישמרו את הרוצה באמת להישמר, עכ"ז. והנה אמרו חז"ל (סוכה נב.) כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, א"כ כשישמור ויקיים האדם כל מאמר ה', יוגדל יצרם ויעשה כל טצדקי להחטיאם ח"ו, כאומרם ז"ל ובתלמידי חכמים יתור מכולם, לכן על זה מבטיח הקב"ה שישמור להם הברית ולא יניח היצ"ה ר'

להחטיאם, וכמבואר ברז"ל (קידושין פא.) דמכרזי הזהרו ברבי מאיר ובתורתו.

לא תחסר כל בה. עיין בעל הטורים ג' במסורה, הכא, ואידך "וצפחת השמן לא תחסר" (מלכים א' יז:ד), "בטן רשעים תחסר" (משלי ג:כה). ויש לפרש רמיזת המסורה ע"פ מה שכתבו בספרים הקדושים (זהר ח"ב קטז.) ד"כל" רומז למדת "יסוד", והכוונה שבארצינו הקדושה נזכה לשמירת ברית קודש בשלימות "לא תחסר כל בה", וע"י זה "צפחת השמן" רומז להשפעת הקדושה "לא תחסר", ויהיה לכל ישראל בריאות ופרנסה טובה וכל טוב, וממילא "בטן רשעים" היינו הסט"א וכל הרשעים הנשפעים על ידה "תחסר", אמן כן יהי רצון.

לע"נ הר"ר ישראל ב"ר שלמה פרידמאן ז"ל יא"צ ד' אב

כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. בבריאת העולם אמר הקב"ה "הנה נתתי לכם את כל עשב זרע אשר על פני כל הארץ, ואת כל העץ אשר בו פרי עץ זרע, לכם יהיה לאכלה". ואלמלא האממר הזה "הנה נתתי לכם", היתה הארץ מגדלת כל מיני עשבים על פי דבורו של הקב"ה "תדשא הארץ דשא", האדמה היתה מוציאה כל מיני צמחים, האילנות היו עושים פירות שהם תאוה לעינים, והכל היה מוכן ומזומן על פני האדמה כשחלחן ערוך, אך האדם לא היה נהנה מהם, ולא היו משמשים לו בתור מזון שיסעוד בהם את נפשו, ורק בכח הדיבור "לכם יהיה לאכלה", שיש בו כח הבריאה והיצירה, נעשו כל החומרים האלה מזונותיו של האדם ראויים לפי גופו, ונתנה לו הרשות והאפשרות שיהנה מהם כאות נפשו, וזה שאמר הכתוב "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם", כלומר על מוצא פי ה' שאמר בבריאת העולם "לכם יהיה לאכלה".

ונא אל תצריכנו לא לידי מתנת בשר ודם וכו' שלא נבוש ולא נכלם לעולם ועד. דבהיותו זקוק למתנת בשר ודם, הוא נכנע לו, ומבטל לפעמים את רצונו של מקום מפני רצונו של בעל טובתו, ואז בושה וכלימה תכסה פניו לעולם ועד בעולם הזה ובעולם הבא. (חזו"י ב"ק פ"ז ה"א).

מעילה בקדשי עובדי כוכבים. אמרו בזבחים (דף מה.), דכיון דהא דאין מועלין בקדשי עובדי כוכבים ילפינן מתרומה, ממילא אמרינן דדוקא בקדשי מזבח שיש בהם קדושת הגוף דומיא דתרומה אין מועלין, אבל בקדשי בדק הבית דקדושת דמים הם, לא ילפינן מתרומה ומועלין בהם. ונראה בביאור החילוק, דהנה כשנהנה מקדושת הגוף הוא חייב מעילה משום שנהנה מקדושת קרבן, ולא משום שנהנה מממון הקדש, שהרי הקרבן אינו ממון הקדש אלא של המקדש, כדאמרו (ב"ק עו.) מכרו לשמים (-שהקדש בהמה), מעיקרא תורא דראובן והשתא תורא דראובן (- וכיון כשמקדש ראובן בהמתו עדיין הוי ממונו ונקראת בהמת ראובן), וכיון שחייב מעילה הוא משום שנהנה מקדושת קרבן, שפיר יש מקום לחלק בין קדושת קרבן של ישראל ובין קדושת קרבן של עובד כוכבים, דקדושתם שונה.

אבל נהנה מקדושת בדק הבית דקדושת דמים הוא, חייב מעילה משום שנהנה מממון הקדש, ולכן אין לחלק בין שנעשה ממון הקדש ע"י ישראל ובין ע"י עובד כוכבים, דסו"ס זה ממון הקדש, ואין שום חילוק ביניהם, וכיון דבשניהם הוא נהנה מממון הקדש - חייב מעילה. (חזון יחזקאל שם).³

איר קנטו באשטעלען פאר שבת באווארפען-שבוע ברכות-בר מצוה

א ספעציעלע גליון מיט די נאמען פון די בעלי שמחה ארויפגעדרוקט אין דאס פארטיילען ביי די שמחה!

אין די זכות פון די צדיקים וועט נמשך ווערען שטענדיג

³ ויל"כ באור שמח (פ"ה מעילה ה"ו ד"ה ולפ"ז יש) ובשיעורי ר' שמואל (סנהדרין ח"ב אות תל"א).